

OPUSCULUM

12/2014

MĚSÍČNÍK ČESKÉ DOMINIKÁNSKÉ RODINY

O B S A H

Slovo provinciála	1
Zprávy z provincie	2
Ohlédnutí za setkáním dominikánské rodiny	4
Prosby o modlitby	5
Laická sdružení svatého Dominika	6
Krystal OP	8
Nové knihy	8
Suzanne Noffke OP: Dominikánská hesla a symboly	9
Tomáš Akvinský: Blažení, kteří bydlí	15
J. H. Štěpánková: Jak přežít útěchy přátel	21

(POSLEDNÍ?) OPUSCULUM

Měsíčník České dominikánské rodiny

Vydává Kazatelské středisko

České dominikánské provincie

Adresa redakce:

Jan Jáchym Beneš

Nám. Chuchelských bojovníků 11/5, 159 00 Praha 5

e-mail: jachym@op.cz

Internet: *opusculum.op.cz*

Fra Angelico: Posvátná rozprava (1450). Foto: Wikipedia

CO JE PŘEDMĚTEM NAŠÍ NADĚJE?

Milé sestry a bratři dominikánské rodiny!

Vstoupili jsme do adventu, který je dobou čekání na příchod Mesiáše. Liturgické texty nás jakoby vracejí zpět, když znovu čteme dávná proroctví Izraele. V mnohém jsou tyto texty poněkud mlhavé. Neumějí totiž zřetelně popsat, kdo je ten, který má přijít. Není tak trochu zbytečné vracet se k nim, když my už víme, kdo je onen Mesiáš, totiž náš Pán Ježíš Kristus, jehož narození si připomínáme? Ano, díky Ježíšovu světlu, které prozařuje potmělé výpovědi proroků, jim mnohem jasněji rozumíme. Není však zbytečné ponořit se do atmosféry neurčitého očekávání. Ona se nás totiž týká stejně tak, jako se týkala vyvoleného národa. Spasitel Ježíš Kristus už sice přišel, ale slíbil, že přijde znovu. Kdy přijde, jak to poznáme, jak se na jeho příchod připravit? Už Ježíšovi současníci kladli podobné otázky. Nedostali však od Mistra jasné odpovědi, a ani my je neznáme a znát nebudeme. Věc je možná o to složitější, že Ježíš nás učí o Božím království už přítomném v tomto světě. Když se rozhlédneme po současném světě plném nespravedlností a nepravostí, násilí a válek, kde se dá mluvit o přítomnosti Božího království? Jak máme rozumět Ježíšovým slovům? Co máme očekávat? Stojíme zde před vážnou otázkou. Jaká jsou naše očekávání, co je předmětem naší naděje? Boží slovo nám nedává jasné odpovědi na otázky po okolnostech Ježíšova druhého příchodu a po způsobech uskutečňování jeho království. Poskytuje nám však všechno, co potřebujeme, abychom upevňovali svou důvěru v Boha, abychom kladli svou jistotu do jeho příslibů namísto do pomíjejícího světa, abychom neupadali do rozbředlosti marných nadějí, ale měli svou jistotu v tom, že Ježíš přišel do tohoto světa a je stále s námi až konce časů.

Opusculum vychází v této podobě naposledy. Děkuji proto všem, kdo ho po léta vytvářeli, především pak paní Dagmar Kopecké, která tím prokazovala dominikánské rodině v naší zemi velikou službu, a to nezištně a s láskou.

Fr. Benedikt Mohelník OP, provinciál

KALENDÁŘ AKCÍ

- **18. 4. 2015** Stálé studium v Olomouci
- **24.–26. 4.** Setkání formátorů LSSD na Svatém Kopečku
- **31. 5. – 7. 6.** Dny víry v Praze
- **6. 6.** Zasedání provinční rady LSSD
- **17. 10.** Setkání České dominikánské rodiny v Praze

DOMINIKÁNSKÁ 8

Knižní salón Krystalu OP

Charles Journet: Zlo

středa 10. prosince 2014 v 19.30 hod.
moderuje fr. Filip Boháč OP

Rozpravy o církvi

Lide můj...

Boží lid ve Starém i Novém zákoně
čtvrtek 4. prosince 2014 v 19.30 hod.
Hosté: Vojtěch Brož, Damián Němec

(Ne)moc v církvi

hierarchie mezi teologií a politikou
čtvrtek 18. prosince 2014 v 19.30 hod.
Hosté: Ludvík Grundman

Další akce

(Sou)žití?!? křesťanů a muslimů na Blížkém východě

pondělí 8. prosince 2014 ve 20.00 hod.
Hosté: Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.,
doc. Pavel Hošek, Th.D., Hassan Ezzedine,
Pavel Svoboda
Moderuje Magdaléna Trusinová

Idea univerzity dnes

John Henry Newman
čtvrtek 11. prosince 2014 v 19.30 hod.
Hosté: Jan Trnka, Karel Šima
Moderuje Daniel Soukup

PLZEŇSKÝ KONVENT

Přednášky

Cyklus Hospodaření církve v dějinách našich zemí

11. prosince v 19.15 Církev a společnost ve 20. století; přednáší Mgr. Petr Macek v sále kláštera

<http://plzen.op.cz>

KONGREGAČNÍ SESTRY

Pokec se sestrami

Zveme vás na netradiční setkání se sestrami ve čtvrtek 4. prosince v 19.30 hod. v Černé 14 v Praze, kde se můžete zeptat, na co chcete a my vám zase na co chceme, odpovíme. Těšíme se na vás.

Rekolekce pro děti – Dávej a nepočítej

Srdečně zveme všechny děti 5.–7. prosince na víkendovou rekolekci do našeho kláštera v Praze, kam možná přijde i Mikuláš. Cena 150 Kč. Přihlášky do konce listopadu na adrese roberta@dominikanka.cz.

Brány k nebi

Přijměte srdečné pozvání pražské komunity sester dominikánek a KDS na Vernisáž výstavy z tvorby sestry Benedicty OP, která se koná 6. prosince od 19 hod. v Galerii Crux v Brandýse nad Labem.

Ubytování v KDS

Katolický domov studujících nabízí během školního roku (350 Kč/200 Kč) i letních prázdnin (300 Kč/180 Kč) ubytování v centru Prahy. Více informací na <http://kds.op.cz>
<http://www.dominikanky.cz>

DNY VÍRY PRAHA 2015

Od září se opět budeme scházet na společných modlitbách za Dny víry. Až do května 2015 budou v pravidelných termínech – vždy

čtvrtou středu v měsíci od 19.00 u sv. Vojtěcha (Pastorační středisko, Kolejní 4, Praha). Zveme vás i vaše spolupracovníky. Prosím pošlete tuto informaci dál. (Čtvrtou středu v prosinci, tj. 24. prosince, společná modlitba nebude.)

Martin Me2d Rosenbaum

DOMINIKÁNI NA FACEBOOKU

<http://www.facebook.com/groups/435180273216709/>

<http://www.facebook.com/KrystalOp>

<http://www.facebook.com/Dominikanska8>

Poděkování dárcům na Irák

Srdečné Pán Bůh zaplat' všem, kdo prostřednictvím naší kongregace zaslali dary na Irák. Dosud se sešlo 11 000 Kč, které jsme 21. října zaslaly na společný dominikánský účet pro dary na Irák. Pro ty, kdo by chtěli ještě přispět, připojujeme pokyny k platbě. Předem děkujeme, především za naše bratry a sestry v Iráku.

Situace v Iráku je stále kritická. Více se o ní dozvíte na ústředním dominikánském webu op.org (v angličtině).

Prosím přispějte na naše sestry a bratry v Iráku! Chcete-li tak učinit, můžete přispět přímo na účet francouzské provincie, která dary pro dominikány v Iráku shromažďuje:

PROVINCE DOMINICAINE DE FRANCE
DOMICILIATION : HSBC FR AGENCE CENTRALE
IBAN : FR 76 3005 6001 4801 4854 2857 016
Code B.I.C. : CCFRFRPP

nebo prostřednictvím naší kongregace – dary můžete poslat na náš účet č. 1346078379/0800, do zprávy pro příjemce prosím napište: Dar pro Irák, a my jednou za měsíc všechny vaše laskavě zaslání dary přepečeme do Francie najednou. Informaci o obdržených a přeposlaných darech zveřejníme vždy po odeslání příslušné částky. I malá částka pomůže! Pán Bůh zaplat'.

sestry dominikanky, <http://www.dominikanky.cz>

Nabídka svíček od mnišek ze Znojma

Sestry mnišky ve Znojmě nabízejí ručně zdobené svíce (od oltářních přes křestní po dárkové). Nabídku a ceny lze nalézt na: mnisky.op.cz/katalog.

Svíčky jsou opravdu moc pěkné a kvalitní.

DOMINIKÁNŠTÍ LAICI A KÁZÁNÍ

Další ohlédnutí za setkáním dominikánské rodiny

Letošní XIV. setkání dominikánské rodiny bylo jako obvykle zahájeno růžencem a mší svatou s hlavním celebrantem kardinálem Dukou OP.

Vlastní program setkání začal v 11 hodin úvodním slovem otce provinciála.

Hlavním bodem dopolední části programu byla prezentace bratra Martina Rosenbauma týkající se Dnů víry 2015. Bratr Martin obsáhle informoval o cílech, předpokládanému průběhu, organizaci a stavu příprav na evangelizaci Prahy, která proběhne od 30. května do 6. června 2015.

Poté nás informoval německý bratr laik Klaus Bornewasser o stavu dominikánských laiků ve světě. Mluvil anglicky a jeho řeč tlumočila sestra Dita Zdislava Králová. Proto také tato část programu trvala déle, než bylo předpokládaných 30 minut. Z jeho projevu nejvíce zaujala informace o dominikánských laicích ve Vietnamu, kde jich je neuvěřitelných 105 000, téměř polovina ze všech dominikánských laiků v celém světě. Příčina toho spočívá v tom, že komunisté ve Vietnamu zakázali všechny církevní organizace, kromě pěveckých sborů a III. řádu sv. Dominika, o němž se domnívali z jeho označení, že je církví považován za nevýznamný a nedůležitý. Do povolených organizací se pak zapojilo mnoho katolických laiků, kteří pak zprostředkovali kontakt věřících s biskupy a kněžími v místech, kam měli zakázaný přístup, přinášeli tam eucharistii, konali bohoslužby slova a starali se o kostely. Mnozí z přítomných se zasmáli. Ukázalo se tak, že náš Pán dokáže i zlé věci obrátit v dobro a že má také smysl pro humor. Neznalost komunistů s Boží pomocí přispěla k udržení katolické víry a také k rozvoji dominikánského řádu ve Vietnamu. Po obědě byla vyhrazena hodina programu pro nás laiky pod názvem Kaleidoskop laického apoštolátu. V rámci tohoto kaleidoskopu byly představeny aktivity některých bratří a sester laiků

V přibližně desetiminutových vystoupeních představili svůj apoštolát bratři a sestry v širokém spektru. O apoštolát dominikánských laiků v sociální oblasti se s námi podělila Jana Sedláková, ředitelka Oblastní charity Blansko, a Kamil Gut, který pracuje v Hospici na Svatém Kopečku. Další rovinu apoštolátu nám představila Jitka Hosanna Štěpánková z MS Olomouc a ze stejného sdružení vystoupila s osobní zkušeností s dominikánskými misionáři Iva Bernadeta Maderová.

Činnost dominikánských terciářů zejména mezi studenty v Českých Budějovicích nám představil Martin Klapetek. Neméně zajímavý byl příspěvek Michala Vaňka o vedení bohoslužeb slova ve farnosti, kterými je pověřeno MS Všeruby u Plzně.

Na konec nás potom Jan Jáchym Beneš seznámil s připravovanou úpravou Partikulárních směrnic Laických sdružení sv. Dominika.

Dalším bodem programu pak byly „skupinky“ pro témata dominikánských misíí, evangelizaci životem mezi mládeží a pro centrum rodin sv. Zdislavy.

Na skupince Centrum sv. Zdislavy se sešlo asi 15 účastníků. Otec Pavel hovořil v úvodu o trojím významu Centra sv. Zdislavy (historický, farní a prorodinný), o ustavení pracovní skupiny a vizích a plánech v Jablonném do budoucna. Poté následovala živá diskuze a na závěr účastníci přislíbili modlitbu za nové Centrum sv. Zdislavy a za apoštolát rodin.

Program XIV. setkání dominikánské rodiny jsme zakončili společnou modlitbou nešpor v kostele sv. Jiljí.

Jiří Reginald Machačík

PROSBY O MODLITBY

- ❖ za otce provinciála fr. Benedikta Mohelníka OP a bratry zastávající provinční officia
- ❖ za dominikánskou rodinu v Sýrii, Pákistánu a na Filipínách
- ❖ za křesťany a ostatní menšiny v Iráku
- ❖ za projekt přestavby pražského kláštera
- ❖ za apoštolské působení v médiích, především na internetu
- ❖ za naše bratry studenty ve Francii
- ❖ za projekt kláštera mnišek v Praze-Lysolajích
- ❖ za projekt Centra rodin sv. Zdislavy v Jablonném v Podještědí
- ❖ za Dny víry 2015 v Praze
- ❖ za provinčního moderátora LSSD Jana Vincence Horáčka
- ❖ za všechny minulé, současné i budoucí asistenty místních sdružení LSSD

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY – PROSINEC

1. Aby narození Vykupitele přineslo pokoj a naději všem lidem dobré vůle.
2. Za rodiče, aby byli autentickými evangelizátory, kteří svým dětem předávají drahocenný dar víry.
3. Abychom v síle Ducha svatého rozpoznávali, na čem v životě záleží, a byli ryzí a bez úhony pro den Kristův.

LAICKÁ SDRUŽENÍ SVATÉHO DOMINIKA

ZPRÁVY Z MÍSTNÍCH SDRUŽENÍ

MS BRNO (*představený Radovan Michael Plšek*)

Měsíční setkání 20. listopadu mělo za úkol zvolit radu sdružení a probrat některé drobné organizační a informační záležitosti. Účast sester i bratří byla velmi dobrá. Dostavili se všichni aktivní členové, pouze dva se řádně omluvili. Všechno probíhalo hladce. Po zahájení modlitbou Otče náš a Zdravas začaly volby. Celkem brzy skrutátoři spočítali hlasy a sdělili výsledky: zvoleni byli bratří Radovan Michael Plšek a Václav Ambrož Lhotecký, sestry Kamila Veronika Planerová a Stanislava Kateřina Bartoňová. Zazpívali jsme Salve Regina a O lumen a P. Tomáš Bahounek všem na přímělu svatého Dominika poželal. Nově zvolená rada ještě zůstala, aby zvolila představeného. Stal se jím opět bratr Radovan Michael Plšek.

Na prahu adventu 29. listopadu vystoupí bratr Miroslav Gabriel Částek s novým představením divadla jednoho herce *Skřítek v láhvi* od Roberta Louise Stevensona.

V prosinci připraví pro sváteční čas sestra Veronika výstavu *Vánoce mezi obrazy*.

Stanislava Kateřina Bartoňová

MS OLOMOUC (*představený Jiří Reginald Machačík*)

Na našem setkání 8. listopadu jsme se shromáždili ve velkém počtu. Přivítali jsme mezi sebou našeho nového řádového asistenta otce Česlava a s ním také otce Gabriela. Z Luhačovic k nám přijela nová sestra Hana Zdislava, která doposud byla členkou 5. pražského sdružení. V našem sdružení je to už čtvrtá Zdislava! Z Frýdku pak přijel po delší době bratr Kamil Jeroným.

Po ranních chválách a mši svaté jsme se sešli v sále kláštera. Zahájili jsme nový program, v němž bychom si chtěli postupně zopakovat základní pravdy víry na základě textů Písma svatého a katechismu formou rozpravy a diskuse. Tentokrát jsme probírali otázku Boží existence a jejich důkazů.

Po sextě a obědě jsme udělali „kolečko“, každý z nás se stručně představil a řekl něco o sobě.

Před druhou hodinou jsme se vydali na hřbitov, abychom se zúčastnili spolu s řeholními bratry a sestrami dušičkové pobožnosti od 14.30 hodin. Počasí nám bohužel neprálo, silně přšelo. Na hřbitově jsme se společně pod vedením otce Jindřicha modlili u hrobů bratří, sester i u našeho terciářského hrobu, kde jsme pak naše listopadové setkání ukončili.

Marcela Magdalena Machačíková

MS ZNOJMO (*představený Ludvík Filip Jelínek*)

Naše pravidelná měsíční setkání jsme od letošního školního roku přesunuli na poslední středu v měsíci, kdy je šance na nejvyšší účast. Kolem 17.30 hodin jsme se sešli v kostele sv. Kříže k modlitbě růžence. Následovala mše svatá s ostatními farníky. Po ní jsme se přesunuli do kapitulní síně kláštera, kde jsme se pomodlili nešpory. A pak, už s otcem Romualdem, jsme šli na faru, kde jsme rozebírali 11. odstavec exhortace papeže Františka. Vznikla velmi živá diskuse. Na závěr jsem informovala o letošním setkání české dominikánské rodiny, kterého jsem se zúčastnila a které se mi moc líbilo.

Michaela Benvenuta Hobzová

SETKÁNÍ TERCIÁŘŮ V LYSOLAJÍCH

Další setkání pražských terciářů v lysolajském klášteře mnišek se uskuteční v sobotu 6. prosince 2014. Všichni jste srdečně zváni.

PROGRAM

(pro zájemce: 7.00 ranní chvály + modlitba se čtením)

8.00 mše sv. (oficiální začátek setkání, přijďte prosím všichni včas)

9.00 občerstvení v hovorně kláštera

10.00 duchovní program: nad exhortací Benedikta XVI. *Verbum Domini* pod vedením sestry Marie Pitterové OP

12.00 sexta a růženec v kapli

12.30 oběd

další program podle domluvy

DOPRAVA

Do Lysolaj se dostanete autobusem 160 ze stanice metra Dejvická v 7.28 (na místě je v 7.36). Vystupuje se na zastávce Pod Hájem, od které je klášter 2 min. Kdo jste v klášteře ještě nebyli, adresu naleznete na <http://www.moniales.praha.op.cz>.

PŘIHLÁŠKY: jachym@op.cz

Proviant (k okamžité konzumaci nebo pro sestry) je vítán.

Text exhortace najdete na <http://www.radiovaticana.cz/>.

NAKLADATELSTVÍ KRYSTAL OP

Krystal OP, Husova 8, 110 00 Praha 1, tel. 224 237 750

<http://krystal.op.cz>; e-mail: krystalop@volny.cz

placení zásilek: č.ú. 2105992658/2700, v.s. 6010

sponzorské dary: č.ú. 6375022/2700, v.s. 5797825

Láska a ticho

Anonymní kartuzián nás v první části knihy (která vyšla poprvé v roce 1945) učí jednoduché metodě meditace, která umožňuje modlit se bez přestání, tak jak to požaduje Kristus v evangeliu. Druhou část knihy tvoří kázání v kapitule pronesená v letech 1940–1943 k různým liturgickým příležitostem. Zorné úhly, z nichž se kartuzián dívá na duchovní skutečnosti, jsou inspirativní a leckdy překvapivé, ale zároveň pevně zakotvené v tradiční scholastické teologii.

2. vyd., brož., 96 str., 135 Kč

KNIHKUPECTVÍ OLIVA

Husova 8, 110 00 Praha 1, tel. 606 657 544, <http://oliva.op.cz>

e-mail: knihy-oliva@quick.cz, Otevřeno: Po-Pá 10-18 hod.

Knihkupectví v areálu pražského kláštera nabízí produkci nakladatelství Krystal OP, literaturu z oblasti křesťanství, judaica, pravoslavní a historickou a filosofickou literaturu. Kompletní nabídku naleznete v internetovém knihkupectví <http://oliva.op.cz>. Chcete-li být pravidelně informováni o novinkách, napište nám: knihy-oliva@quick.cz. Těšíme se na vaši návštěvu a objednávky!

Anselm Grün: Lék na únavu ze života

KN, brož., 118 str., 159 Kč

Mireia Ryšková s exkursy Sylvie Seifertové: Pavel z Tarsu a jeho svět

Karolinum, brož., 500 str., 390 Kč

Tomáš Parma ed.: Česká kolej v Římě / Od Bohemica k Nepomucenu: 130 let existence české kulturní a vzdělávací instituce. KN, brož., 293 str., 290 Kč

Roman Míčka: Znovu jsme se ujali dědictví otců... / Konzervativní politický katolicismus v USA na pozadí komparace Michaela Novaka a Patricka Buchanana CDK, brož., 269 str., 279 Kč

Jiří Kozák: Právo na pomezí diktatury a demokracie / Právní vyrovnání s totalitní minulostí v České republice po roce 1989

Auditorium, brož., 167 str., 230 Kč

DOMINIKÁNSKÁ HESLA A SYMBOLY

*Dominikánský erb na zdi transeptu Santa Maria sopra Minerva v Římě
Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC-ND 2.0)*

Nejsem si vědoma, že by někdo vydal přehled hesel a symbolů známých všem dominikánům. V posledních několika letech se mne lidé ptali na původ či dějiny toho či onoho hesla nebo symbolu – u některých je známe velmi dobře, jinde je to méně jasné. Studovala jsem dostupnou literaturu ke každému heslu a symbolu a vše konzultovala s dalšími dominikánskými historiky. Předkládám plody svého bádání a věřím, že pro vás budou stejně užitečné a objevné jako pro mne. Zvlášť chci poděkovat sestře Barbaře Beaumontové OP a bratru Guy Bedouellovi OP za pomoc při objasnění některých subtilních podrobností.

Suzanne Noffke OP

Veritas

Již v roce 1266 papež Klement IV. v dopise generální kapitule uvádí v souvislosti s Řádem kazatelů verš z proroka Izaiáše 26, 2 ve znění Jeronýmovy latinské Vulgáty: *Spravedlivý národ, který zachovává pravdu (Gens iusta custodiens veritatem)*.¹ Později, ve 14. století, Ludvík Bavorský prohlásil: „Řád kazatelů je řádem pravdy, kterou obhajuje jak s odvahou, tak se svobodou“ – tak to zaznamenal polský

¹ Jeroným to však špatně přeložil z hebrejštiny, kde je uvedena víra, nikoli pravda.

dominikánský historik Bzovius († 1637). Latinské Veritas–Pravda si však dominikánský řád oficiálně zvolil za jedno ze svých hesel až v devatenáctém století a až tehdy se začalo objevovat na řádovém znaku.²

Contemplata aliis tradere

Tomáš Akvinský napsal, že „když aktivní život, jako například vyučování a kázání, vyplývá z plnosti kontempace... je tato činnost znamenitější než pouhá kontempace. Jako je lepší něco osvětlovat než jen svítit, zrovna tak je lepší předávat dál, co je kontemplováno (*contemplata aliis tradere*), než pouze kontemplovat.“³ Tomistické maximy byly často utvářeny ve formě protikladů, v nichž jazyk neodpovídá přesně tomu, o čem jde. A tak toto heslo bylo někdy uváděno jako *contemplari et contemplata aliis tradere*, tedy ve smyslu nejprve kontemplovat, a pak teprve předávat. Ale zdá se, že Tomáš viděl ideál spíše v předávání toho, co člověk *právě* kontempluje – jako oheň osvětluje tehdy, když hoří, zároveň však nikdy nezáří v prázdnu. A rovněž dominikáni jsou povoláni žít a sloužit z neustálé kontempace.

Laudare, benedicere, praedicare

O původu hesla *Laudare, benedicere, praedicare* (chválit, žehnat, kázat) se dozvídáme od svatého Jordána Saského:

„Když jednou bratří v Boloni přibýlo, přijel za nimi jistý apoštolský legát Konrád, biskup z Prata. Bratři ho mezi sebe přijali se vši uctivostí, ale biskup se v duchu trápil a pochyboval o tomto řádě. Lámal si hlavu, k čemu takový nový neobvyklý způsob řeholního života může sloužit a zda vznikl z lidského nebo Božího záměru. Jak tak seděl v klášterní kapli, požádal o knihu. Bratři mu předložili misál, biskup se přežehnal křížem, otevřel jej a četl: ‚Laudare, benedicere, et praedicare.‘ Misál otevřel na textu preface k svátku blahoslavené Panny Marie. Ujistěný tím, co vnímal jako odpověď z nebe, zbavil se všech pochybností a s jistotou a nadšením bratřím řekl: ‚Ačkoli navenek nosím hábit jiného řádu, ve své duši nosím ten váš. Ujišťuji vás, že jsem cele váš, patřím vašemu řádu a odporučím se vám s veškerou svou náklonností.“⁴

Bratři byli biskupovým čtením tak nadšeni, že přijali trojí provolání jako souhrn svého poslání. V dominikánské literatuře se pak toto heslo objevuje velmi záhy, např. v polovině 13. století u Humberta z Romans v jeho Komentáři k řádovým konstitucím.

² Srov. F. von Tessen-Wesierski, „Ordo veritatis,“ *Jahrbuch für Philosophie*, s. 109–119; citováno Guy Bedouelle, *Saint Dominic: The Grace of the Word*, San Francisco 1987.

³ *Summa Theologiae* II-II, q. 188, a. 6.

⁴ Jordán Saský, *Libellus*, 43.

Znak

Příběh různých verzí dominikánského znaku je poněkud složitější.

Až do 15. století nemáme žádný záznam, ať už písmem nebo obrazem, že by dominikánský řád používal nějaký znak. Dokonce jej nenajdeme ani na freskách v Santa Maria Novella ve Florencii (druhá polovina 14. století), které jsou velmi bohaté na dominikánské symboly, ani v malbách fra Angelica (polovina 15. století) se neobjevuje žádná forma znaku. A nic takového nenajdeme ani na dominikánských hrobech z prvních staletí historie řádu.⁵

Dominik a jeho první druzi kazatelé používali pečeť Kázání Ježíše Krista, což byla pečeť papežské misie, jejíž byli součástí. Pečeť zobrazuje Beránka Božího obklopeného paprsky světla a dodnes ji můžeme vidět v klenáku klášterního kostela v Prouilhe.

Když byl Řád kazatelů založen, vyhlásil papež Inocenc III., že nemá mít jinou pečeť (užívanou k označování dokumentů a dopisů), nežli pečeť magistra řádu, která ponese jen obraz kříže, což potvrdila generální kapitula roku 1240.⁶

Jelikož znak není úplně totéž co pečeť, William A. Hinnebusch se domnívá, že přijetí „erbu“ na konci 15. století by možná mohlo znamenat nové sebevědomí nebo „rostoucí aspirace“ řádu.⁷ V každém případě v roce 1494 vidíme zřejmě poprvé podobu znaku, který symbolicky zobrazuje řádový hábit sestávající z otevřeného černého pláště a bílé tuniky. Najdeme jej ve vydání *Catena aurea* Tomáše Akvinského, se zkratkou OP pro *Ordo Praedicatorum* (Řád kazatelů).⁸ Na frontispisu benátského dominikánského procesionálu z roku 1508 najdeme podobný znak, ale je k němu přidána lilie čistoty, palma mučednictví, zkratka P pro *Praedicatores* (Kazatelé) a kniha. Tento znak už je podobný znaku, jak jej známe dnes.

Zcela jiný znak se nejspíš poprvé objevuje jako „insignie Řádu kazatelů“ v 16. století na hrobkách dominikánských kardinálů Nikolause von Schönberg a Tomassa de Vio (Kajetána) v kostele Santa Maria sopra Minerva v Římě. Tento znak nese liliový kříž rozdělený vodorovně a svisle na černé a bílé (nebo stříbrné) plochy na pozadí rozděleném na osminy, kde se rovněž střídá černá a bílá (či stříbrná).

K původu tohoto znaku existují různé výklady. Féret poznamenává, že černobílý kříž, velmi podobný tomu, který je na tomto znaku, nosili ve středověku inkvizitoři jako pektorál.⁹ Máme však ještě starší a pravděpodobnější výklad, kde se vzal kříž

⁵ H.-M. Féret OP, *Les Armoiries ou Blason de l'Ordre des Freres Precheurs*, Archives d'Histoire Dominicaine, Paris 1946, s. 221–232.

⁶ Citováno ve Féret, s. 223.

⁷ *The Dominicans: A Short History*, New York 1975, s. 80 n.

⁸ Vyd. Pietro da Vicenza, Benátky 1494.

⁹ Féret, s. 225–229. Někteří badatelé uvádějí, že „černobílý liliový kříž“ obdržela Militia Christi od papeže Honorio při svém založení v roce 1205. Féret však dokazuje, že to není pravda.

poprvé použitý v 16. století. Základní prvky znaku najdeme už v erbu Dominikových rodičů, který zdobí torreón (věž jejich sídla) v Calerueze.¹⁰ Erb Dominikovy matky Jany, erb rodiny z Azy, obsahuje červený kříž, jehož ramena jsou uprostřed rozdělena a v jehož středu a na čtyřech koncích najdeme poutnickou mušli ze Santiaga de Compostela. Poblíž konce každého ramene je liliový květ. Tento kříž by mohl pocházet od toho, který užíval Řád calatravských rytířů, jenž bojoval v Kastilii v 7. století proti Maurům. Tento liliový kříž (bez mušlí), jehož ramena jsou nyní rozdělena na černou a bílou barvu dominikánského hábitu, se stal základem znaku, který řád užíval v 16. století. Modrý erb Dominikova otce, Félix de Guzmán, překrývá tentýž liliový kříž. Je diagonálně rozdělen na 4 pole.¹¹ Diagonální rozdělení mohlo být přeneseno na řádový znak v podobě černých a bílých trojúhelníků, které se střídají s bílou a černou barvou kříže.

Pokud je tato hypotéza správná, zbývá zjistit, kdy dominikáni začali užívat černobílý liliový kříž a zda byl znak zpočátku spojován spíše s řádem nebo s inkvizicí.

Později, zvláště na konci 19. a na počátku 20. století, začaly být prvky z obou znaků, ze znaku s pláštěm a z liliového kříže, spojovány a doplňovány dalšími dominikánskými symboly a hesly, lilii čistoty a palmou mučednictví, růžencem a/nebo korunou (ať už slávy nebo královskou).

Na počátku 20. století dominikánská generální kurie používala jako znak na svých oficiálních dokumentech znak s liliovým křížem obtočený páskou se slovy *Laudare, Benedicere, Praedicator*e, kterému vévodila Dominikova hvězda. V této podobě vidáme znak až do dnešních dnů, avšak znovu dochází obliby i znak s pláštěm.

Pes s pochodní

Jeden z prvních životopisců svatého Dominika, Jean de Mailly, zapsal kolem roku 1243, sotva dvě desetiletí po Dominikovi smrti, následující příběh:

„Ještě než ho počala, měla jeho matka sen, ve kterém viděla štěně vycházející z jejího lůna, které drželo v tlamě hořící pochodně a zdálo se, že tou pochodní zapaluje celý svět. Sen ukazoval, čím jednou bude: vynikajícím kazatelem, který ohnivým slovem svého kázání znovu roznítí lásku vlažných lidí a jenž svým štěkáním v pravý čas zažene vlky od stáda a probudí ty, kdo usnuli ve svých hříších, k bdělosti ctností.“¹²

¹⁰ Erb popisuje E. Martínez: *Colección Diplomática del Real Convento de Santo Domingo de Caleruega*, Barcelona 1931.

¹¹ Kotle v jednotlivých polích představují počet domácností, za jejichž výživu nesla daná šlechtická rodina odpovědnost.

¹² Cit. in: *Early Dominicans: Selected Writings*, ed. Simon Tugwell OP, New York 1982, s. 53.

Simon Tugwell nicméně dodává: „Prorocká vidění tohoto druhu jsou pevnou součástí jak křesťanských, tak pohanských životopisů svatých, proto není třeba vést spory o jeho pravdivosti. Zapálení světa můžeme vystopovat až k Hekubě, matce Hektora Trojského (Apollodorus III 12, 5). Ještě před porodem měla sen o psu (značícího kazatele) také matka svatého Bernarda (PL 185, 470).“¹³

Bez ohledu na to je obraz psa oblíbeným symbolem kazatelů. *Domini canes* (Pánovi psi) se příhodně shodují s označením nového Řádu kazatelů jakožto *Dominicanes* – dominikáni. Samotný pes se jako symbol kazatelů objevuje již na freskách ze čtrnáctého století v dominikánském kostele Santa Maria Novella ve Florencii, na nichž je zachycena smečka černobílých psů, jak doprovází kazatele. Pes s pochodní v tlamě je vyobrazen poprvé na frontispisu benátského profesionálu z roku 1494. Pes s pochodní je občas vyobrazen na glóbu, někdy má na něm položenou tlapku.

Hvězda

Dominik je na uměleckých dílech často představován s hvězdou nad čelem. Původ tohoto symbolu, stejně jako psa s pochodní, najdeme ve vyprávění Jeana de Mailly:

„Jedné paní, která jej zvedla z křtitelnice, se zdálo, že měl nad čelem něco jako hvězdu, která celý svět naplňovala světlem.“

Ale ještě je zde svědectví blahoslavené Cecílie, mnišky z římského kláštera založeného Dominikem, která jej znala osobně:

„Nad jeho čelem a mezi obočími jakoby zářilo cosi, co každého nutilo jej uznávat a milovat.“¹⁴

Hvězdu také často najdeme nad řádovým znakem.

Svaté kázání (*Praedicatio Sacra*)

Papež Inocenc III. chtěl, aby kázání během křížové výpravy proti katarům provázel mravní příklad toho, co bylo kázáno slovy. V konstituci z 10. března 1208 uvádí příklad komunity kazatelů právě založené Dominikem v diecézi Toulouse, komunity, která pracovala na „mravní a intelektuální formaci těch, kdo jsou oddáni svatému kázání“.¹⁵

---

¹³ Tamtéž, s. 104.

¹⁴ Tamtéž, s. 392.

¹⁵ Michele Maccarrone, *Riforme e innovazioni di Innocenzo III*, Padova, 1972, s. 306, cit. in: Matteo Noffke, *Innocenzo III e il fenomeno del Minoritismo: per una rilettura dei Sermones*, disertační práce na Università degli Studi di Torino, Facoltà di Scienze Politiche, 2001, s. 17.

Na pojem „svaté kázání“ však nepřišel ani Dominik, ani Inocenc, ale poprvé jej najdeme ve spisech Řehoře Velikého. V souvislosti s Dominikovými aktivitami v oblasti kolem Prouilhe jej máme nejprve zaznamenán už v srpnu 1207 v darovací smlouvě, v níž je dar připsán „našemu Pánu a Panně Marii a všem Božím svatým a svatému kázání a panu Dominikovi z Osmy a všem bratřím a sestřám, jak současným, tak budoucím.“¹⁶

V posledních letech se tento termín všeobecně rozšířil, protože každá z větví dominikánské rodiny považuje kázání za svoje poslání.

Dominikánské požehnání

Dominikánské požehnání se rozšířilo díky písni Jamese Marchiondy OP.¹⁷ Pochází však z pera neznámého anglického dominikána ze 13. století.

Kéž nám Bůh Otec žehná.
Kéž nás Bůh Syn uzdravuje.
Kéž nás Duch svatý osvěcuje a dává nám
oči k vidění,
uši k slyšení,
ruce ke konání práce Boží,
nohy k chození,
a ústa k hlásání slova spásy,
a anděla pokoje, který by nás chránil
a díky milosti Boží nás dovedl
až do nebeského království.
Amen.¹⁸

Suzanne Noffke OP
Dominican mottos and symbols, Racine 2008
Překlad pe-a-ko

¹⁶ Barbara Beaumont OP, *The Coming of the Preachers*, Prouilhe, 2006.

¹⁷ Fr. James Marchionda je dominikán, kazatel, skladatel, dirigent, hudebník a zpěvák, člen dominikánské provincie sv. Alberta Velikého se sídlem v Chicagu (pozn. překl.).

¹⁸ Cambridge, Trinity College MS 323, fol. 73R, ed. in: Carleton Brown, *English Lyrics of the Thirteenth Century*, Oxford, 1932, s. xxi; reed. in. *Early Dominicans: Selected Writings*, ed. Simon Tugwell OP, s. 153.

BLAŽENÍ, KTEŘÍ BYDLÍ

Kázání svatého Tomáše Akvinského ke slavnosti Všech svatých

Část první

Blažení, kteří bydlí ve tvém domě, Pane, Žl 84, 5. Žádný z těch, kdo uvažují správně, nemůže opomenout, že existuje jedno společenství Boží, andělů i lidí, o němž se píše v 1 Kor 1, 9: *Věrný je ten Bůh, skrze něhož jste byli povoláni ke společenství jeho Syna, Ježíše Krista, našeho Pána.* 1 Jan 1, 7: *Krácíme-li však ve světle, jako je ve světle on sám, máme společenství jedni s druhými.* To je společenství spočívající v tom, že jeho členové sdílejí jeden cíl, to jest blaženost. Neboť i Bůh je blažený, jako i andělé a lidé dosahují blaženosti, i když Bůh prostřednictvím esence, zatímco andělé a lidé prostřednictvím účasti. Jak uvádí 1 Tim 6, 15: *Toto ve stanovenou dobu ukáže blažený a jediný Vládce.* Mezi těmi, kteří mají společenství v jednom cíli, existuje takové sdílení pomoci, aby ti, kteří ještě cíle nedosáhli, byli k cíli přivedeni.

A proto jsme my poutníci pobízeni k blaženosti slovy a příklady těch, kteří už cíle dosáhli a kteří jiné povzbuzují k následování. A to je důvod, proč slavíme svátky svatých, kteří již dosáhli blaženosti – jsme povzbuzováni jejich pomocí, utváření příklady a vybízení odměnami. Ale protože je nám neznámý celkový počet jednotlivých svatých, nemůžeme je každoročně oslavovat, a tedy mnohé z nich opomíjíme. Z tohoto důvodu se církev moudře postarala, aby se všechny svátky slavily zároveň společně tak, že se v něm jednotliví svatí zvláštním způsobem neprojeví, ale všem opomenutým se učiní zadost.

Protože tedy nyní slavíme svátek společenství blažených, musí se hovořit o blaženosti.

Část druhá

Musí se však také vědět, že všechny lidské city směřují k blaženosti. Přesto však mají lidé ohledně blaženosti rozličné názory – (1) mnozí z nich se zmýlili ohledně trvání blaženosti, (2) jiní ohledně její délky, (3) další ohledně zaměstnání neboli činnosti blažených.

Ad 1) Mylné názory ohledně trvání blaženosti

a) Pokud jde o první omyl, zmýlili se tím, že blaženost dávali do tohoto světa, tedy do tělesných věcí nebo také do různých schopností či vědomostí. Proti nim je řečeno v Iz 3, 12: *Lide můj, ti, kteří tě nazývají blaženým, tě klamou.* A to zaslouženě, neboť tento názor popírá zejména dokonalost blaženosti, blaženost je totiž podle Filozofa dokonalé dobro, tedy poslední cíl. Sluší se tedy, aby blaženost utěšila touhu, a ne aby po jejím nabytí nějaká touha zůstávala. A tedy v tomto životě nemůže být dokonalost dobra, neboť ti, kteří dobra tohoto světa získali, stále ještě touží po něčem dalším. A totéž se týká i schopností a vědomostí, protože se je až dosud snaží lidé získat. Žl 139, 16: *nedokonalého mě viděly tvé oči.* 1 Kor 13, 9: *Neboť částečně je naše poznání.* A tak dále.

b) Pokud jde o druhý omyl, staví se proti čistotě blaženosti, neboť pokud je blaženost nejvyšší dobro, je nutné, aby k němu nebylo přimícháno zlo, vždyť nejdokonalejší bělost nemůže být smíchána s něčím černým. A tak nelze o někom tvrdit, že je blažený, když je podroben nějaké útrapě, stejně jako nelze o někom současně tvrdit, že je bedný a zároveň šťastný. V tomto životě nenajdeme někoho, kdo by nebyl podroben útrapám nebo koho by neobtěžovaly nepříjemné věci, nepříjemní přátelé nebo jiní lidé, jimiž by také nebyly svazovány jeho činy, schopnosti a znalosti. V knize Job 14, 1 se říká o člověku: *trápení má do sytosti*.

c) Pokud jde o třetí omyl, staví se proti stálosti blaženosti, neboť blaženost by nenaplnovala touhu, kdyby nebyla stálá. Čím více jsou totiž milována nějaká vlastněná dobra, tím více soužení z nich vzniká, když se obáváme jejich ztráty. Proto také podle Aristotela není možné posoudit, zdali je chameleon šťastný, když mění barvu svého vzhledu. Ale blaženost musí být bez proměny, což ovšem není v tomto životě možné, neboť vnější věci i lidská těla jsou podrobena zkáze, a jak můžeme říci na základě zkušenosti: v tomto životě není stálosti. Job 14, 2: *Nic si nezachová stejnou podobu*. Př 14, 13: *Radost končívá v žalu*.

Kdyby se tedy někdo žalmisty zeptal, kde by mohla být pravá trvalost blaženosti, odpověděl by: *Blažení, kteří bydlí ve tvém domě, Pane*.

Ad 2) Mylné názory ohledně délky blaženosti

Ohledně délky blaženosti někteří upadli v omyl, když tvrdili, že duše získají blaženost až oddělené od těla – budou blažené až poté, co po uběhnutí mnoha let odloží tělo a zbaví se útrap přítomného života. A to je Platónův omyl a také jeho následníků (do něhož upadl i Origenés). K tomu je nutné pochopit, co říká Mdr 2, 22: *nevěří v odplatu čistých duší*. Mt 25, 46: *A oni odejdou do věčného trápení, a spravedliví do věčného života*.

Nepřijatelnost tohoto názoru je zřejmá ze tří důvodů:

a) Nejprve proto, že je proti přirozené touze. Pro jakoukoli věc je totiž přirozené, že má snaživost o to, aby se uchovala v bytí a ve své dokonalosti. Ale věci, jež postrádají rozum, nemohou dosáhnout k obecnému ani jejich snaživost nemůže směřovat k tomu, aby zachovaly svou dokonalost jinde než zde. Avšak bytosti rozumové přirozenosti přirozeně touží po tom, aby byla jejich dokonalost zachována v každém čase. A tak by tedy tato touha nebyla naplněna, kdyby duše nemohla získat nepřetržitou blaženost a kdyby pravá blaženost neexistovala (jestliže se popírá předvídaní budoucích ztrát nebo zisků). Právě z této přirozené touhy říká apoštol v 2 Kor 5, 2: *Proto sténáme v tomto stavu s vroucí touhou obléci si naše obydlí nebeské*.

b) Za druhé je tento názor proti dokonalosti milosti. Pro jakoukoli věc, která zcela naplnila svou dokonalost, totiž platí, že v ní beze změny setrvává. První látka nezůstává trvale pod formou vzduchu, protože taková forma zcela nenaplnuje

schopnost látky v sobě něco pojmout. Intelpekt přece setrvává beze změny, aby mohl přitakávat prvním principům, a protože jsou jimi možnosti intelektu zcela naplněny, a tak těmito principům beze změny přitakává. A tak je tedy blažená duše zcela naplněna blažeností, jinak by nemohlo jít o dokonalé dobro, jak se píše v Žl 16, 11: *před tvou tváří plnost radosti* a tak dále. A z tohoto důvodu zde následuje: *věčné slasti ve tvé pravici*. A proto se též s takovou plností milosti pojí její nepřetržitost, jak říká Zj 3,12: *Vítěze učiním sloupem v Chrámě svého Boha: už z něho nikdy nevjde*.

c) Za třetí je tento názor proti řádu Božské spravedlnosti – neboť člověk láskou přilne k Bohu s úmyslem nikdy se od něho neodvrátit. Řím 8, 35: *Kdo nás odloučí od Kristovy lásky?* A tak by se láska nemohla zcela ukojit, kdyby se její zakoušení mohlo kdykoli odstranit. A proto se píše v Jan 6, 37: *toho, kdo ke mně přichází, nevyvrhnu ven*. Kdyby se tedy někdo žalmisty zeptal na tento názor (ohledně délky blaženosti), odpověděl by: *chválí tě bez ustání*.

Ad 3) Mylné názory ohledně zaměstnání neboli činnosti blažených

Ohledně zaměstnání neboli činnosti blažených upadli v omyl Židé a Saracéni, kteří za blažené lidi považují ty, kteří zakoušejí rozličné požitky, pití a spojení se ženami. Což je zavrženo v Mt 22, 30: *Při vzkříšení se nikdo nežení ani nevdává* a tak dále.

a) Tento názor je tedy správně zavržen, vždyť se staví proti výsadě lidí – kdyby se totiž blaženost týkala požívání jídel nebo rozkoší, což nacházíme také u jiných živočichů, pak by musela existovat nejen blaženost člověka, ale také živočichů. Avšak blaženost je přece výsadou lidí, kteří jsou mezi nižšími stvořeními jediní schopní přijmout blaženost. Žl 36, 7: *Člověku i dobytku pomáháš, Pane, to jest spása těla, a tak Adamovi synové mají útočiště ve stínu tvých křídel*.

b) Za druhé je tento názor proti radosti, pokud jde o její přirozenost. Neboť vyšší přirozenost nemůže být blažená prostřednictvím nižší přirozenosti. Kdyby totiž blaženost člověka spočívala v jídle, pak by byl člověk blahoslavený za všechny pokrmy, které snědl, a tím by se stal více hodným úcty – avšak člověk je postaven nade všechny nižší přirozenosti. Žl 8, 7: *Všechno jsi mu k nohám položil*. A tak dále.

c) Za třetí je tento názor proti úsilí o ctnost. Spočívá totiž v tom, že se člověk odvrací od rozkoší. A proto se všechny ctnosti – jako střídmost, uměřenost a další podobné, označují jako krotící rozkoše, na rozdíl od ctností týkajících se píce a překonávání těžkostí, jako jsou statečnost, velkodušnost a další podobné. Kdyby však lidská blaženost spočívala v tělesných rozkoších, ctnost, která je cesta k blaženosti, by neodvracela od rozkoší, což je v souladu s těmi, o nichž hovoří Flp 3, 19: *Za boha mají své břicho*.

Kdyby se tedy někdo žalmisty zeptal, co je zaměstnáním neboli činností blažených, odpověděl by: *chválí tě*.

Část třetí

Zbývá tedy ukázat, jakým způsobem lze takové blaženosti dosáhnout. Musí se však vědět, že existuje trojí blaženost:

(1) První je světská, jež spočívá ve vlastnění a užívání věcí tohoto světa. Žl 144, 15: *Šťastný lid, jemuž se takto daří.*

Tato první blaženost spočívá (a) v počtách, (b) v bohatství a (c) v požitcích, o čemž se píše v 1 Jan 2, 16: *všechno, co je ve světě – tělesná žádostivost.* A tak dále. K počtě se přidává také důstojnost a pověst a tyto tři do sebe zahrnují oněch pět věcí, ze kterých se podle Boethia skládá pozemské štěstí.

(a) Ctižádostiví lidé pak touží získat důstojnost svou nadutostí a svým majetkem, jak to popisuje Kaz 10, 19: *Peníze mají odpověď na všechno.* A Př 19, 6: *Mnozí do očí lichotí velkodušnému muži.*

Pán však učil, abychom důstojnost získali opačnou cestou, tj. skrze chudobu a pokoru, protože jak se píše v Lk 1, 52: *Svrhl mocné z jejich trůnů* a tak dále, a jak se píše v Mt 5, 2: *blahoslavení chudí v duchu* a tak dále. Království je tedy dáno, neboť je hodnotou nade všemi cennými věcmi. A tato blaženost především náleží Kristu, který nám sám (po vzácných praotcích) tuto blaženost jako první zvěstoval a vyučoval o ní. 2 Kor 8, 9: *Znáte přece milost našeho Pána Ježíše Krista.* Mt 19, 21: *Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co máš a tak dále.*

(b) Bohatství pak touží lidé tohoto světa získat často tím, že vedou hádky, války nebo aspoň soudní pře. Jak 4, 2: *Tak bojujete a válčíte.*

Pán však učil opačné cestě, tedy vlnosti, díky níž člověk nikoho nepodněcuje ke vzteku ani se sám nerozčiluje. Proto nepřekvapuje, že se v Př 3, 34 říká: *Vídným bude dáno království.* A také řekl: *Blahoslavení tiší* a tak dále. A tato blaženost se ukazuje na mučednících, kteří se na své pronásledovatele nehněvali, ale ještě více se za ně modlili. 1 Kor 4, 12: *Urážejí nás, a my žehnáme.* A tak dále. A tak se o nich tedy říká: *Nezní žádné reptání nebo nářek.*

(c) Požitky pak touží lidé získat rozličnými prostředky, jak uvádí Job 21, 12: *Zpívají s bubínky.*

Pán však učil cestě opačné, neboť se říká: *Blahoslavení, kteří pláčou.* A tak dále.

A o tom se také hovoří v Tob 2, 6: *Po nárcích a pláči* a tak dále. A tato blaženost se ukazuje na vyznavačích, kteří prožívali svůj přítomný život v mnohých slzách a v pláči. Jak uvádí Pláč 1, 22: *Neboť mnohé jsou naše slzy.*

(2) Druhá blaženost je občanská a spočívá v tom, že někdo prostřednictvím uvážlivosti dobře ovládá své jednání. Ale její nejvyšší uplatnění může být tehdy, když někdo takto ovládá nejen sám sebe, ale také vládne obci nebo království. A tak se tato blaženost ukazuje především na králích a vláděch. O tom je řečeno v Job 29, 11: *Když mě slyšeli, blahopřáli mi.* Musí se však vědět, že existuje rozdíl mezi králem a tyranem,

neboť král chce pod svou vládou vést lid k dobru, a proto se tento králův úmysl nevzdaluje od řádu Moudrosti. Př 8, 15: *Mnou kralují králové*. Ale tyran se hodlá svým rozhodnutím vzdálit od řádu Božské Moudrosti, když dává přednost své touze před společností, tedy aby dosáhl čehokoli, co touží od někoho získat jako kořist nebo nespravedlivý lup. Jak uvádí Př 28, 15: *Řvoucí lev, medvěd, jenž skáče, je ničemný vládce nad slabým lidem*.

Ale Pán učil, abychom dosáhli blaženosti opačnou cestou, to jest prostřednictvím spravedlnosti, jak řekl: *Blahoslavení, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti*. A tak dále. A to je, o čem hovoří Př 13, 25: *Spravedlivý jí a nasytí se*. A tato blaženost se ukazuje na praotcích, kteří měli největší touhu a žíznilo po dokonalé Kristově spravedlnosti. Iz 64, 1: *Ach! Kdybys tak roztrhl nebesa a sestoupil*. A tak dále.

Za druhé tyran usiluje dosáhnout toho, aby nebyl potrestán za zla, která spáchal, a proto se dopouští krutosti, aby se ho kvůli ní všichni obávali a aby se mu nikdo nepostavil. O takových hovoří Žl 79, 2: *Předhodili mrtvoly tvých služebníků jako pastvu nebeským ptákům*.

Ale Pán učil opačné cestě, cestě milosrdenství, když říkal: *blahoslavení milosrdní* a tak dále. Mt 6, 15: *Ale neodpusťte-li lidem* a tak dále. Tato blaženost se ukazuje na andělech, kteří jsou k nám tak milosrdní (byť postrádají vášně) a pomáhají nám v našich útrapách. Iz 33, 7: *Poslové pokoje horce pláčů*.

(3) Třetí blaženost je kontemplativní, jež patří těm, kteří se namáhají, aby dosáhli pravdy, především božské. Sir 14, 20: *Blažený muž, jenž přemítá o moudrosti*. K této blaženosti filosofů mohou dojít jen ti, kteří toužili po dvojím: tedy po tom, (a) aby poznali pravdu a (b) dosáhli autority.

a) Poznat pravdu nelze bez cvičení ve studiu. Ale Bůh učí kratší cestě, a to prostřednictvím čistoty srdce, když říká: *blahoslavení čistého srdce* a tak dále. Mdr 1, 4: *Moudrost nevchází do zlovolné duše, nepřebývá v těle poplatném hříchu*. A tak dále. A tato blaženost se ukazuje obzvlášť na pannách a panicích, kteří si uchovali čisté mysl a neporušená těla.

b) Autority chtěli filosofové dosáhnout diskutováním o sporných otázkách. Ale: jak se říká v 1 Kor 11, 16: *Líbí-li se někomu hašteření*. A proto Pán učil, abychom k božské autoritě docházeli prostřednictvím pokoje, tak jako člověk, jenž pro jiné lidi představuje autoritu – podle toho, co bylo v Ex 7, 1 řečeno Mojžíšovi: *Hled', učinil jsem z tebe pro faraona boha*. A proto je řečeno: *Blahoslavení tvůrci pokoje* a tak dále. A tato blaženost se ukazuje obzvlášť na apoštolech, o nichž se píše v 2 Kor 5, 19: *Vložil do nás slovo smíření*. A tak dále.

Řekl však také: *Blahoslavení pronásledovaní* a tak dále. Tím ale nezavedl jinou blaženost, ale upevnil tak příklad, nebyl totiž věrný jen v chudobě, ve vlídnosti a v jiných ctnostech, ale též v pronásledování od těch, kteří ho zahubili.

Všechny příklady odměn jsou shrnuty ve větě, která říká: *Takovým patří Boží království*. A tedy musí být pochopeno, co znamenají vyjádření jako *takovým bude patřit země* a jiná podobná. Blaženost svatých obsahuje totiž něco z předchozích blažeností. Vše, co u svatých najdeme, je hodno chvály.

(1) Tato blaženost totiž z blaženosti světské obdržela nadbytek vlastnictví, jak se říká: *Blažení, kteří bydlí ve tvém domě*. A to je dům slávy, o kterém píše Žl 27, 4: *Jedno od Jahva žádám* a tak dále. V tomto domě se bude nacházet vše, po čem toužíme. Žl 65, 5: *Nasyťme se dobrem tvého domu*. Zj 5, 10: *Učinil jsi z nich pro našeho Boha královské kněžstvo*. Bude zde dostatek bohatství pro přítomné. Žl 112, 3: *Hojnost a blahobyt v jeho domě*. Bude zde potěšení, jež obnoví celého člověka. Žl 36, 9: *Opájejí se tukem tvého domu*.

(2) Tato blaženost z blaženosti občanské obdržela trvalost, neboť správce obce vždy usiluje o to, aby se dobro jeho obce trvale uchovávalo, jak je řečeno: *na věky věků*. Tato trvalost pak spočívá na trojím:

- a) Za prvé na sdílení dobrých věcí: Žl 17, 15: *Při probuzení se nasytím tvým obrazem*.
- b) Za druhé na odstraňování přesycenosti, protože je sice správné být nasycen, ale přesto musí zůstat touha. Sir 24, 21: *Kdo mě jedí, budou ještě po mně lačnět*. A tak dále.
- c) Za třetí na osvobození od zlých a bídných věcí. Zj 7, 16: *Už nikdy nebudou trpět hladem ani žízní*. A tak dále.

(3) Tato blaženost má z kontemplativní blaženosti setkání s božskými věcmi, protože kontemplativní blaženost spočívá především v kontemplaci. A proto se říká: *Budou tě chválit*, neboť uvidí Boha bezprostředně a jasně. 1 Kor 13, 12: *Neboť nyní vidíme jako v zrcadle*, a tak dále. Budou Boha neustále milovat jako synové, vždyť v řečtině je slovo syn odvozeno od slova milovat. 1 Jan 3, 1: *Vizte, jakou lásku nám projevil Otec: máme být nazýváni Božími dětmi. A my jimi jsme!* a tak budou dobří synové ctít Boha tím, že ho budou chválit. Iz 35, 10: *Radost a veselí je budou provázet* a tak dále.

Dává nám tedy tento žalm pochopit, že to, co je chváleno, je zároveň také poznáno a milováno. Jak uvádí Augustin v 20. kapitole *O obci Boží*: „Tento úkol, tento cit, tento skutek je pro všechny společný stejně jako život věčný.“ A k tomu nás přivádí Syn.

Přeložil Jakub Brdíčko

Přeloženo podle latinské verze: Textum a Th. Kaeppli in *Archivum Fratrum Praedicatorum* 1943 editum ac automato translatum a Roberto Busa SJ in taenias magneticas denuo recognovit Enrique Alarcón atque instruxit. Sancti Thomae de Aquino Beati qui habitant. In: *CORPUS THOMISTICUM: Subsidia studii ab Enrique Alarcón collecta et edita Pompaelone ad Universitatis Studiorum Navarrensis aedes ab A.D. MM* [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.corpusthomisticum.org/pbh.html>

Překladatel opatřil překlad podrobným poznámkovým aparátem, který jsme však vzhledem k nedostatku místa nemohli přetisknout. Úplný překlad včetně poznámkového aparátu bude k dispozici na stránkách <http://laici.op.cz>.

JAK PŘEŽÍT ÚTĚCHY PŘÁTEL

Nemá cenu si namlouvat, že by někdo mohl prožít život, aniž by zakusil utrpení. Ani docela malé děti se nám někdy nepodaří uchránit utrpení. Prostě žijeme v slzavém údolí. Ale jak se k utrpení správně postavit? A ani ne tak k vlastnímu, jako k cizímu? V Pavlových listech se píše: utěšujte „druhé v jakémkoli soužení tou útěchou, jakou Bůh potěšuje nás“ (2 Kor 1, 4nn). Ten verš mě pokaždé zaujal. Snažila jsem se poznat, jakou útěchou mě utěšuje Bůh, abych ji pak mohla předat ostatním, kteří potřebují útěchu. Ale ať jsem čekala, jak čekala, nikdy se nestalo, že by někdo zazvonil, za dveřmi stál Kristus, vzal mě do náruče a pochoval, abych se utěšila. Tak jak to tedy mám poznat? Lidé, kterým jsem si zkusila postěžovat na nějaké trápení, mě utěšovali takovým způsobem, že mě málem přivedli do blázince. Takže se pokusím definovat takovou negativní útěchologii, způsob, jak se to nemá dělat, abychom na jeho základě usoudili, jak to dělat správně.

Nejběžnější případ je, že někomu něco povídáte a on vás vůbec neposlouchá. S nepřítomným pohledem přikyvuje, ale vidíte na něm, že je myšlenkami jinde, probírá vlastní starosti a ty vaše ho nezajímají. Když převedete hovor na jiné téma, ani si toho nevšimne. Pravděpodobně s tím člověkem nebudete chtít navázat nějaký bližší vztah.

Druhý způsob „utěšování“ je velmi běžný a rozšířený, přestože nikdy nefungoval. Řeknete někomu, že vás jako dítě týrali, a on na to vyhrkne: „A znásilnil tě vlastní otec? Ne? Tak to si vlastně nemáš na co stěžovat, protože jiní jsou na tom ještě mnohem hůř!“ Tato „útěcha“ je oblíbená zřejmě z toho důvodu, že vždycky se najde někdo, kdo je na tom objektivně ještě hůř než vy. Vzbudí ve vás pocity viny, že si vůbec stěžujete, a vaši bolest bagatelizuje, takže pokud vám bylo zle, teď je vám ještě mnohem hůř. Pán Bůh zaplat' za ty dary!

V duchovnějším kruzích je oblíbená útěcha: „A co bys chtěla, vždyť na světě jsme v slzavém údolí! Však po smrti bude lépe!“ Sice neublíží, ale taky nepomůže. Dává najevo, že skutečná duchovní osoba (a to vy nejste, jak vám právě bylo naznačeno) si nestěžuje, ale čestně se s tím porve sama. Vyrobí si tím vlastnoručně poklad v nebi. Ale je to tak skutečně? Můžeme si spásu vysloužit tím, že budeme zcela soběstační, nebudeme v ničem závislí na druhých a své utrpení si mlčky odneseme s sebou? Nezávisí naše spása spíš na tom, jak moc budeme milovat, i když jsme hříšníci?

Další šílený způsob je, že vás někdo srdečně bouchne do zad, bodře pronese: „Však ty to zvládneš!“ a opustí vás s dobrým pocitem ohromně povedené útěchy. Myslím, že nemusím dodávat, kam takového dobráka pošleme.

Velmi bolestivý způsob je popření vaší bolesti. Zmíníte se někomu, že vás manžel týrá, a reakcí je ohromené zvolání: „To není možné, to si vymýšlíš! Vždyť to je takový noblesní člověk, ten by nikdy nic takového neudělal!“ Některý člověk se chová zcela jinak na veřejnosti a zcela jinak doma a skutečně znám případy, kdy manželce mnoho let nikdo nevěřil, že ji manžel týrá. Kromě bolesti z vlastního týrání se přidává pocit viny, opuštěnost, nedůvěra k lidem, nenávisť k sobě.

Nebo se odvážíte teprve po čtyřiceti letech přiznat, že vás jako dítě týrali. To vyjde najevo často až dávno po smrti rodičů, protože je velmi těžké přiznat, že jsem obět'. Je to zvláštní, ale raději se člověk přizná, že někomu ublížil a lituje toho, než že sám byl pokořen a ponížen. To velmi bolí. Ale když své špatné vzpomínky na minulost „zazdí“ hluboko do sebe, nezmizí samy od sebe, stejně ho jednou dohoní, třeba i po padesáti letech. A co když člověk, kterému si troufnete to říci, na to řekne: „Ty lžeš! Protože kdyby to byla pravda, tak bys o tom mluvil už dřív a nemlčel bys čtyřicet let!“ Popření vaší bolesti ji neskutečně stupňuje.

Často si myslíme, že se od nás očekává, že budeme situaci řešit. V dobré víře zkoušíme psychologizovat: „Ty si to moc zabíráš. Kdybys na to tolik nemyslel, ono by to tolik nebolelo. Přiznej si, že to vlastně není tak velké neštěstí!“ Jenže jak můžeme soudit, co je nebo není velké neštěstí? Co je pro někoho píchnutí špendlíkem, může být pro druhého probodnutí mečem. Bolest je subjektivní záležitost, nelze změřit nebo zvážit a porovnat s jinými lidmi. A najít řešení by vyžadovalo velmi důkladnou znalost problému. Jedno indiánské přísloví říká: „Nesud' nikoho, dokud jsi nechodil aspoň jeden den v jeho botách!“

Francouzský kardinál Pierre Veillot umíral na rakovinu. Krátce před smrtí mluvil dlouho s jedním knězem, Jean-Marie Lustigerem, který se později stal jeho nástupcem v úřadu pařížského arcibiskupa a který o tom rozhovoru podal svědectví. Podle něj kardinál Veillot řekl: „Umíme mistrovsky tvořit krásné věty o utrpení. Také já jsem kázal o utrpení dojmavými slovy. Řekněte kněžím, že by měli raději mlčet; nevíme totiž, co to utrpení je. Když jsem je doopravdy poznal, dokázal jsem jenom plakat.“

A tady mi přichází na mysl návod apoštola Pavla: „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími“ (Řím 12, 15). Kdybychom své bližní milovali skutečně, srdcem, ne jen slovy, naoko, protože se to od nás očekává, nebylo by nám tolik zatěžko plakat s plačícími. Být s nimi na jedné lodi, neopustit je v jejich bolesti. Protože bolest je nesdílitelná a působí pocit vyloučení ze společenství. Možná jsme si svou bolest způsobili sami, na tom tolik nezáleží. Záleží na tom, jestli si ve chvíli bolesti někdo stoupne na naši stranu, abychom nebyli sami. Tím nám totiž dá šanci spolu s ním znovu vstoupit do společenství. A třeba i činit pokání.

Ale často to vypadá, že jediný, kdo se Pavlovou radou řídí, je Kristus Ježíš.

Jitka Hosanna Štěpánková

Milí bratři a sestry,

OPusculum v této podobě se s vámi loučí. Děkujeme všem čtenářům a spolupracovníkům za přízeň a trpělivost. Dá-li Pán a přičiníme-li se, vzejde nové dílko. První číslo (v podobě elektronické a snad i papírové) by se mohlo objevit někdy zjara. Dozvíte se to prostřednictvím internetu nebo svých představených. Své připomínky a dotazy můžete posílat Janu Jáchymu Benešovi (kontakt v tiráži).

redakce